

BMSK (2008). *24-Stunden-Betreuung zu Hause: Neues und Wissenswertes*. Wien.

24-URNO VARSTVO NA DOMU V AVSTRIJI

Vedno več starih ljudi želi ostati na svojem domu, tudi ko potrebuje nego in oskrbo. Zato je leta 2007 avstrijsko Zvezno ministrstvo za gospodarstvo, družino in mladino v sodelovanju z Zveznim ministrstvom za delo, socialo in zaščito potrošnikov razvilo model, ki uvaja in legalizira 24-urno varstvo na domu. Svojci, ki sami ne morejo 24 ur oskrbovati onemolega družinskega člana, lahko poiščejo pri tem pomoč. Hkrati so določili tudi standarde za zagotavljanje kakovosti varstva na domu, kot je npr. nadzorovanje kakovosti z obiski na domu, ki jih izvajajo usposobljeni negovalci.

Za varstvo na domu obstajajo tri možnosti: oseba, ki potrebuje varstvo, ali njeni svojci, lahko kot delodajalec zaposli osebo za varstvo; varstvo lahko nudi oseba, ki je zaposlena v neprofitni organizaciji (npr. Karitas, Rdeči križ ipd.) ali samozaposlena oseba za varstvo na domu. Oseba, ki varstvo potrebuje, sklene pogodbo z osebo, ki varstvo nudi. Samozaposlena oseba mora biti prijavljena za opravljanje varstva, pri varstvu nima konkretno predpisanih opravil (delovni čas, delovno mesto in potek dela si razporeja sama), v primeru bolezni, dopusta ali zdravljenja jo lahko pri varstvu nadomesti druga oseba. Po drugi strani pa ima oseba, ki je v delovnem razmerju, predpisana opravila, njeno delo se redno nadzoruje, pri varstvu je ne more nadomestiti kaka druga oseba. Jasno so določene tudi naloge, ki jih opravlja oseba za varstvo, in so razmejene od nalog, ki jih opravlja usposobljena negovalna oseba. Varstvo na domu zajema pomoč pri vsakodnevnih opravilih in pri organizaciji vsakdana, lahko pa opravlja tudi naslednje naloge: pomoč pri osebni higieni, oblačenju, hranjenju in jemanju zdravil, pri opravljanju potrebe, pri hoji, sedanju ipd. Če tako predpiše zdravnik, lahko v posameznem primeru daje tudi zdravila, previja rane, daje subkuntane injekcije inzulina ipd. Za zagotavljanje kakovosti oskrbe morajo imeti osebe, ki

nudijo varstvo na domu, vsaj teoretično izobrazbo, ki ustreza izobrazbi pomočnika v domu za stare; po novem oskrbovalnem zakonu pa zadošča vsaj šest mesecev ustreznih izkušenj.

Oseba, ki zaprosi za 24-urno varstvo na domu, mora prejemati oskrbovalnino najmanj za tretjo negovalno stopnjo; oseba, ki nudi varstvo, mora v tem času bivati pri oskrbovancu. Varstvo lahko traja neprekinjeno največ 14 dni, nato mora imeti oskrbovalec odmor (npr. 7 dni varstva in 7 dni odmora). Oseba, ki nudi varstvo in je v delovnem razmerju, ima določen delovni čas, samozaposlena oseba pa si ga lahko prosto razporeja. Prav tako so različni tudi stroški varstva. Če je oseba, ki oskrbo potrebuje, delodajalec osebi, ki varstvo nudi, se njen dohodek odmerja po najnižji plači za gospodinjske pomočnice (delodajalec krije tudi stroške zdravstvenega in socialnega zavarovanja); če pa gre za samozaposleno osebo, je honorar stvar dogovora med njima. Oseba, ki prejema 24-urno varstvo na domu, lahko poleg oskrbovalnine zaprosi za dodatna finančna sredstva, ki se jih izplačuje 12-krat na leto; njihova dodelitev ni odvisna od premoženja upravičenca.

Kakovost varstva se nadzoruje: oseba, ki varstvo nudi, mora med drugim voditi dokumentacijo o opravljenih storitvah, dokumentacijo in informacije o stanju oskrbovanca, upoštevati mora navodila za ravnanje v skrajnih primerih (npr. obveščanje svojcev o poslabšanju zdravstvenega stanja oskrbovanca); samozaposleni morajo med drugim voditi evidenco o gospodinjskih izdatkih. Nadzor kakovosti izvaja tudi negovalno osebje v obliki brezplačnih obiskov na domu v okviru projekta Zagotavljanje kakovosti pri oskrbi na domu, ki ga koordinira Zavod za socialno zavarovanje kmetov (Die Sozialversicherungsanstalt der Bauern) in so ga razširili na celotno Avstrijo. Legaliziranje varstva na domu je bilo pomembno tudi za ureditev pravnih odnosov, do sredine septembra 2008 so namreč legalizirali nudenje varstva za okoli 12.500 oseb, ki so prej to delo opravljele na črno.

Tanja Pihlar